

بانک‌ها آینده‌ی بورس را تعیین می‌کنند؟

میثم رادپور

پول‌نیوز - بازار سرمایه مدت‌هاست که به رنگ قرمز شاخص عادت کرده و رنگ سبز چندان بر قامتش نمی‌نشیند. بازاری که انتظار می‌رفت بعد از اجرای برجام رکوردهای سابق را پس بگیرد حتی با تغییر مدیر نیز نتوانست به روزهای اوج خود باز گردد؛ انتشار گزارش‌های سه‌ماهه و شش‌ماهه شرکت‌ها در سال جاری نیز نشان از عدم بهبود اوضاع بورس دارد و هر روز یک نماد عامل افت شاخص معرفی می‌شود. **پول‌نیوز** در گفت و گو با یک کارشناس بورسی وضعیت این بازار را بررسی کرده است:

میثم رادپور، کارشناس بازار سرمایه در گفت و گو با خبرنگار **پول‌نیوز** دلیل اصلی نوسانات بورس را نظام بانکی عنوان کرده و معتقد است تا زمانی که سایه‌ی سنگین نظام بانکی بر بازار سرمایه وجود دارد این بازار فرصتی برای شکوفایی نداشته و چنانچه اوضاع بورس بهبود داشته باشد برگرفته از افزایش نرخ دلار است.

وی ادامه داد: بزرگ‌ترین نهادهای فعال در بازار بانک‌ها هستند که از دو طریق بر بازار سرمایه اثر منفی می‌گذارد؛ اول اینکه نمی‌تواند کسب‌وکارهای فعال را تأمین مالی کنند و به طبع آن تولیدکنندگان نمی‌توانند منابع مالی مورد نیاز خود را کسب کنند و فرصت‌های رشد را از دست می‌دهند. تاثیر منفی بعدی بانک‌ها از عملکرد نادرست آن‌ها در بازار سرمایه سرچشمه می‌گیرد.

به اعتقاد رادپور، هزینه کاستی‌های سیستم بانکی کشور را مردم از طریق تورم می‌پردازند. چرا که بانک‌ها با مشکلاتی همچون مطالبات مشکوک‌الوصول و ... یک سیستم ورشکسته محسوب می‌شوند که از طریق کمک‌های بانک مرکزی سرپا است. البته حمایت‌های مالی بانک مرکزی از بانک‌ها نیز پایه پولی را بالا برده و منجر به افزایش تورم می‌شود که این مسأله مردم را فقیرتر می‌کند.

این کارشناس بازار سرمایه اعتقاد دارد تا زمانی که این مسائل وجود دارد، اوضاع در بازار سرمایه بهتر نمی‌شود و نمی‌توان انتظار رشد داشت.

وی در پاسخ به این سوال که تغییر مدیریت چه اثری بر بازار سرمایه گذاشته است؟ گفت: وظیفه‌ی مدیریت بهبود عملکرد شاخص نیست بلکه نظارت و جلوگیری از بروز تخلفات است. بر همین اساس، تغییر مدیریت نمی‌تواند بر وضعیت شاخص اثرگذار باشد. به همین دلیل، عملکرد یک مدیر بورسی را بر اساس بهبود آمار شکایات و دعاوی گزارش می‌دهند نه بر اساس بالا رفتن شاخص.

رادپور در پاسخ به سوال دیگری در همین زمینه که اقتصاد دولتی بر بورس موثر است و از این رو مدیران بورسی می‌توانند بر شاخص اثر بگذارند. نظر شما چیست؟ گفت: اقتصاد ما دولتی است به همین دلیل، همواره ملاحظات سیاسی در آن لحاظ می‌شود اما بورس بازاری است که منافع در آن حرف می‌زند. از این رو، مدیران در بازار سرمایه بر اساس ملاحظات

جابه‌جا می‌شوند و به همین دلیل است که در وضعیت بازار سرمایه بهبودی حاصل نشده است. زیرا تغییر مدیران در جهت بهبود فقط می‌تواند بازار را شفاف تر کند.

این کارشناس اقتصادی تصریح کرد: نوسانات بورس به ذات بازارهای مالی برمی‌گردد؛ گاهی این نوسانات منعکس‌کننده عوامل بنیادین اقتصادی، گاهی نماینده سوگیری‌های نظام‌مند رفتاری سرمایه‌گذاران و گاهی نیز ناشی از عوامل تصادفی و غیرنظام‌مند است. چیزی که مشخص است این است که نوسان جزو طبیعت بازار است، عموماً تلاطم‌های کوتاه‌مدت و بالا و پایین‌شدن‌های موقتی بازار به دلیل حضور عوامل تصادفی است، در هر بازاری حتی با فرض ثبات عوامل اقتصادی و سوگیری‌های رفتاری بازیگران، باز هم شاهد نوسانات و بالا و پایین‌شدن نرخ‌ها هستیم.

وی در مورد پیش‌بینی آینده‌ی بازار بورس گفت: از جمله مهم‌ترین عوامل اقتصادی بلندمدتی که وضعیت امروز و آینده‌ی بازار سرمایه‌ی کشور را جهت می‌دهد، عدم‌اطمینان ناشی از نظام بانکی کشور است. وضعیت بحرانی بانک‌ها که از محل افزایش بی‌سابقه‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول و سوخت‌شده آن‌ها ایجاد شده است، نگرانی در مورد تدام حیات آن‌ها را افزایش داده است.

رادپور افزود: امروز سمت راست ترازنامه بانک‌ها سرشار از دارایی‌های غیرنقد و غیرمولد (املاک و مستغلات، مطالبات مشکوک‌الوصول و...) و سمت چپ ترازنامه شامل بدهی‌های نقد و هزینه‌زاست. بانک‌ها در دوره‌ای به سر می‌برند که عدم‌تعادل میان دارایی‌ها و بدهی‌های آن‌ها به طرز نگران‌کننده‌ای افزایش یافته است.

به گفته‌ی این کارشناس بازار سرمایه؛ در آینده شاهد وقوع یکی از این سه سناریو و یا ترکیبی از آن سه برای نظام بانکی کشور خواهیم بود: یا تعدادی از بانک‌ها ورشکسته می‌شوند؛ یا ملی می‌شوند؛ یا به مدد امدادهای بانک مرکزی به حیات خود ادامه می‌دهند.

وی توضیح داد: ورشکستگی بانک‌ها، تنش در بازارهای مالی کشور را افزایش می‌دهد و ریسک سیستمیک ناشی از بانک‌های ورشکسته به سایر بانک‌ها نیز سرایت می‌کند. اعتماد از بازارهای مالی کشور رخت برمی‌بندد، بخش مهمی از سپرده‌ها سوخت می‌شود و شاهد شکست بازار پول و سرمایه خواهیم بود.

رادپور در ادامه یادآوری کرد: ملی‌شدن بانک‌ها و یا زنده‌نگه‌داشتن آن‌ها از طریق امدادهای بانک مرکزی نیز، هزینه‌های مربوط به خود را دارد. در صورت وقوع چنین سناریوهایی، پایه پولی به شدت افزایش می‌یابد و ابرتورم ناشی از تزریق بی‌سابقه پول، اقتصاد کشور را در کام خود فرو خواهد برد. در چنین حالتی احتمالاً وضعیت نظام بانکی به دلیل افزایش ارزش دارایی‌های غیرمولدشان بهبود می‌یابد و آحاد مردم هزینه بی‌مبالاتی بانک‌ها را با تحمل تورم پرداخت می‌کنند.

به گفته این کارشناس بازار بورس، بزرگ‌ترین تصویری که از آینده بازار سرمایه‌ی کشور می‌توان ارائه داد به این شرح است: سایه بانک‌ها بر روی بازار سرمایه کشور سنگینی می‌کند؛ از یک طرف نگرانی‌های جاری و زیان‌های هنگفت بازار پول کشور، به کاهش ارزش سهام صنعت بانکداری منجر شده و از طرفی نگرانی از ورشکستگی بانک‌ها و یا ابرتورم ناشی از تداوم حیاتشان فضای سرمایه‌گذاری در بورس را به شدت مسأله‌دار کرده است.

وی در پایان گفت: با وجود محافظه‌کاری که باید در پیش‌بینی بازارهای مالی به خرج داد باید گفت که تصویر بزرگ ارائه شده، بیش از حد واضح است. بازار سرمایه روی پایه سست بازار پول کشور قامت راست کرده است. گزینه دیگری روی میز نیست؛ یا ورشکستگی یا حیات به بهای ابرتورم. هر دو این گزینه‌ها بازار سرمایه کشور را به رکودی عمیق (البته پس از رونقی ناپایدار) فرو خواهد برد.